

Gjenstander fra Sovjet

Quislings moral

*R.H.
 8/4 1962*

*Av Kirsten A. Seaver,
 Palo Alto, California*

Arne Borgir mener (17/3) at det «smaker vel noe mer av prosedyre enn forskning» når jeg hevder (11/3) at man kan finne en nøkkel til Quislings moralbegreper også i det at han brukte sin privilegerte stilling til å få med seg gjenstander fra Sovjetunionen som det ellers var utførselsforbud på. Borgir underbygger sitt argument med at den amerikanske industrimagnaten Armand Hammer selv utførte slike enorme mengder av kunstgjenstander fra Sovjetunionen i tiden 1920–30 at han måtte foreta massesalg på dem i New York.

Armand Hammer nød stor anseelse i Sovjet-Russland, og kan neppe tjene som noe eksempel på hvorvidt de sovjetrussiske lovbøkene inneholdt alminnelig utførselsforbud på verdigjenstander. De utenlandske hjelpearbeiderne i Ukraina fikk nøyaktig beskjed både om eksportloven og om hvordan de skulle forholde seg for at de ikke skulle komme i vanskeligheter pga. denne. I Hoover-arkivene for The American Relief Administration ligger det et brev skrevet på engelsk av Mosianov, «Sovjetregjeringens representant for alle utenlandske hjelpeorganisasjoner i Sydøst-Russland», til distriktsjefen for A.R.A. i Rostov den 1. juni 1923. Her står det at alt utenlandsk hjelpepersonale må sørge for å få sin bagasje godkjent av tollvesenet på stedet i god tid før hjemreisen, ellers kan det bli vanskeligheter på grensen. Hvis de har med seg fotografiapparater, kikkerter, våpen, kunstgjenstander, antikviteter, tepper, osv., må de sørge for å kontakte Mosianovs kontor slik at de kan få den nødvendige tillatelse tidsnok.

Dette er utvetydige ord fra en nøytral kilde. Ikke fra en selvbiografi, og ikke fra en debatt om Quisling. Heller ikke fra en debatt om opportuniste, som f.eks. at man med tanke på senere profit kjøper opp for en billig penge verdisaker som desperate mennesker hadde måttet selge unna. Nå er det snart et halvt århundre siden krigens slutt i Norge, og det er på tide at man diskuterer Quisling ifølge de samme kriterier man anvender m.h.t. andre mennesker. Dette betyr at man benytter seg av fakta, og at man i den påfølgende analyse ikke leker Vårherre, men gjør plass for den kjensgjerning at hverken opportuniste eller helgener dømmes likedan av alle mennesker.